

SG/

3. desember 2025

Nærings- og Fiskeridepartementet

Praktisering av manntallsforskriften – behov for korreksjon og modernisering

Fiskebåt viser til vårt brev av 6. januar 2025, hvor vi anmodet om korreksjon av praksis knyttet til manntallsforskriften. I brevet pekte vi på at Fiskeridirektoratet under fjorårets hovedrullering la til grunn en ny og etter vårt syn uriktig fortolkning av eksklusjonskravet «*sysselessatt i full eller avgrensa verksemd i anna yrke eller næring enn fiske og fangst (...)*» i manntallsforskriften § 5 nr. 5.

Den aktuelle bestemmelsen slår fast at det anses som «*full eller avgrensa verksemd*» dersom inntekten på årsbasis overstiger 300 000 kroner. Kapitalinntekt skal som hovedregel medregnes, unntatt der kapitalen er opparbeidet gjennom fiske.

Fiskeridirektoratet la ved fjorårets hovedrullering til grunn at kun kapitalinntekt fra selskaper som direkte eier fiskefartøy kunne holdes utenfor inntektsberegningen. Kapitalinntekt som opprinnelig er opparbeidet gjennom fiske, men som senere er investert i annen type virksomhet, ble av direktoratet ansett som inntekt «*i anna yrke eller næring*».

På bakgrunn av Nærings- og fiskeridepartementets omgjøringsvedtak av 25. februar 2025 (saksnr. 24/7869-4) legger vi til grunn at denne praksisen var feil. Departementet uttaler:

«Ved vurderingen av om kapitalen er opparbeidet gjennom fiske må man se på hva vedkommende har drevet med yrkesmessig, der fiskerens historiske manntallsstatus vil være et sentralt moment. Det avgjørende er altså hvor kapitalen stammer fra, ikke hvordan den forvaltes. Fiskeridirektoratets tolkning, hvor de avgrenser unntaket for kapitalinntekt opparbeidet gjennom fiske slik at utbytte og gevinst ved salg fra børsnoterte aksjer faller utenfor, er følgelig ikke korrekt.»

Til tross for dette synes Fiskeridirektoratet i to vedlagte vedtak fra årets hovedrullering å legge til grunn den samme forståelsen som i fjor. I vurderingen vises det til at de aktuelle fiskerne har mottatt kapitalinntekt som overstiger inntektsgrensen, og det slås uten nærmere begrunnelse fast at: «*Dette er kapitalinntekt frå anna næring enn fiskeri*». Vi kan ikke se at direktoratet har foretatt vurderinger i tråd med departementets omgjøringsvedtak.

Fiskebåt må derfor på nytt anmode om at direktoratets praksis korrigeres, slik at den bringes i samsvar med departementets rettslige vurdering.

Vedrørende sletting fra fiskermanntallet grunnet arbeid på land i eget rederi

Fiskebåt er også gjort kjent med en annen avgjørelse fra årets hovedrullering (vedlagt), som gjelder sletting av en fiskebåtskipper med nær 30 års tjeneste på fulltid. Slettingen er begrunnet med arbeid på land i rederiet der vedkommende er medeier og ansatt som skipper.

Også her knytter vurderingen seg til samme vilkår i § 5 nr. 5, og spørsmålet er om inntekt fra landbasert arbeid i eget fiskebåtrederi skal anses som «*inntekt i anna yrke eller næring*». Etter Fiskebåts syn må slik inntekt klart falle utenfor eksklusjonskravet.

Formålet med bestemmelsen er å sikre at personer på blad B faktisk har fiske som sin hovednæring. Det er udiskutabelt oppfylt i dette tilfellet, og vedkommende har fortsatt sin hovedvirksomhet som skipper om bord i rederiets fartøy. Videre er ikke arbeid i land i eget fiskebåtrederi arbeid «i *anna næring*», men arbeid direkte knyttet til samme næring – fiskeri. Å anse slik inntekt som ekskluderende er etter vår vurdering i strid med både ordlyd, formål og reell forståelse av næringsbegrepet i fiskerinæringen.

Skulle departementet mot formodning mene at forskriften likevel skal forstås slik, ber vi om at det foretas en praksisendring. Etter vår vurdering vil en fortolkning der arbeid i rederi unntas eksklusjonskravet være i tråd med ordlyden og krever derfor ikke endring av selve forskriftsteksten.

Vi er kjent med pågående arbeid i Fiskeridirektoratet med høring om ny forskrift, men mener at problemstillingen må følges opp umiddelbart og ikke kan vente på at ny forskrift trer i kraft. Dersom vår forståelse av regelverket ikke er i tråd med gjeldende rett, anmoder vi derfor om en praksisendring som trer i kraft straks.

Behov for modernisering av regelverket – og sammenheng med overordnede arbeidslivspolitiske mål

Fiskebåt vil understreke at gjeldende regelverk i manntallsforskriften fremstår som klart utdatert. Bestemmelsene om strenge grenser for annet arbeid og annen inntekt er i liten grad tilpasset driftsmønsteret i moderne fiskebåtrederier, hvor fartøyene ligger til kai større eller mindre deler av året.

Dagens regelverk får dermed utilsiktede konsekvenser: Det hindrer at fiskere får brukt sin arbeidsevne i perioder hvor fartøyet ligger stille, og i ovennevnte tilfelle straffes arbeid som i realiteten er en integrert del av driften i fiskeriene. Dette er etter vårt syn ikke i tråd med overordnede arbeidslivspolitiske målsettinger om å legge til rette for at arbeidstakere får deltatt i arbeid så langt de ønsker og har evne til. Særlig i en situasjon med redusert driftstid og mangel på kvalifisert arbeidskraft må det være positivt å kunne sysselsette fiskere.

I norsk arbeidslivspolitikkk fremheves det som viktig at arbeidstakere skal kunne bruke sin arbeidsevne, og at regelverket ikke skal skape unødvendige hindringer for deltakelse i arbeid. Manntallsforskriften, slik den praktiseres i dag, trekker i motsatt retning.

Etter vår vurdering er det derfor stort behov for en helhetlig gjennomgang og forenkling av forskriften, slik at den reflekterer faktisk drift, hindrer urimelige utslag og bidrar til at fiskere kan arbeide også når fartøyet ikke er på sjøen. Vi forventer at dette blir et sentralt tema i den kommende høringen om ny forskrift.

Vi anmoder om en rask oppfølging og imøteser departementets vurdering.

Vennlig hilsen
FISKEBÅT

Audun Maråk

Susanne Giske

Kopi: Fiskeridirektoratet

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift.